

Програма за грантови на Еко-свест 2026 година

6 јули:
Објава

31 јули:
Краен рок за
за концепти

31 август:
Евалуација

30 септември:
Целосни
проекти

30 октомври:
Одобрување
и договори

www.ekosvest.com.mk

Програма за грантови на Еко-свест 2026

Вовед

Еко-свест ја започнува програмата за грантови со цел да ги поддржи граѓанските организации и нивните партнери да ги предводат промените кон праведно и отпорно општество.

Оваа програма се реализира во согласност со стратешкиот план на Еко-свест (2023-2025) и со поддршка на Кралството на Шведска. Стратешкиот пристап на Еко-свест е вкоренет во моделот на „Обновлива правда“ (Restorative Justice) за животната средина, при што се надминува традиционалното потпирање на регулативи од типот „од горе кон долу“ со цел да се поттикне похोलистичка трансформација. Оваа теорија на промена се темели на тоа дека трајното здравје на животната средина не може да се постигне само преку политики, потребна е фундаментална демократизација на експертизата. Преку опремување на локалните актери — од граѓански организации и општински лидери, до млади и засегнати граѓани — со „алатките на експертот“, вклучувајќи правна поддршка, технологија за мониторинг и рамки за политики засновани на докази, овој пристап го премостува јазот помеѓу научното знаење и акцијата на заедницата.

Ова зајакнување на граѓанските организации и заедниците создава моќен, самоодржлив циклус во кој се спојуваат институционалната одговорност и граѓанското лидерство. Како што граѓаните преминуваат од пасивни набљудувачи во активни ко-дизајнери на сопствената еколошка иднина, тие ги обезбедуваат мандатот и надзорот неопходни за да се осигураат солидни политики. Резултатот е напредок преку заеднички притисок од двете

страни: модернизираните закони и рамки усогласени со ЕУ се пречекани од мобилизирана јавност способна да управува со децентрализирани енергетски системи и да ги обновува виталните екосистеми. Преку оваа синергија, визијата за праведно и отпорно општество станува реалност, осигурувајќи дека одржливата благосостојба и еколошката хармонија се водени токму од луѓето на кои им служат.

Во остварувањето на оваа визија, граѓанските организации се сметаат за партнери на Еко-свест, кои делуваат индивидуално или во партнерство со други субјекти.

Животната средина и граѓанското општество во Северна Македонија

Северна Македонија се соочува со двојна криза од сериозна еколошка ранливост и институционална стагнација, што ја остава земјата длабоко изложена на забрзаните влијанија од климатските промени. Во текот на изминатата деценија, интензивираните поплави, разорните шумски пожари и променливите временски услови го нарушија секојдневниот живот, загрозувајќи ја безбедноста на храната, водните ресурси и јавното здравје. Наспроти овие видливи закани, националната транзиција од фосилни горива останува опасно бавна, нетранспарентна и заплеткана во неодамнешните енергетски кризи кои предизвикаа уназадување кон горива што силно загадуваат. Суштинските природни ресурси систематски се експлоатираат наместо да се штитат, планинските екосистеми се распарчени од мали хидроцентрали изградени подалеку од очите на јавноста, додека на поголемиот дел од заштитените подрачја во земјата им недостасува основно финансирање, планови за управување или професионален кадар. Третирани само како економски добра за развојни проекти, овие кривки живеалишта трпат трајно губење на биодиверзитетот.

Оваа еколошка деградација е дополнително влошена со крутата и неефикасна правна и институционална рамка која не успева да спроведе системска заштита. Законот за заштита на природата и понатаму не е усогласен со законодавството на Европската Унија, што сериозно го попречува процесот на пристапување на земјата во ЕУ, каде Поглавјето 27 (Животна средина и климатски промени) претставува една од најбараните препреки. Клучните административни капацитети недостасуваат и на централно и на локално ниво, што доведува до недонесени подзаконски акти, нецелосни репрогласувања на заштитените подрачја и потполно отсуство на независни агенции за мониторинг на животната средина. Покрај тоа, економските притисоци од неодамнешните глобални кризи ја натераа владата да ги пренасочи буџетите за заштита на животната средина кон краткорочно управување со кризи. Овој недостаток на институционален приоритет, поврзан со тенденциите на индустријата да им дава предност на евтините фосилни горива пред обновливите извори на енергија, ризикува да создаде неповратни назадувања во исполнувањето на климатските цели и меѓународните стандарди.

Наспроти овие системски институционални неуспеси, граѓанските организации (ГО) поседуваат огромен потенцијал да дејствуваат како витални коректори (чувари на јавниот интерес) и партнери во имплементацијата, но сепак се сериозно ограничени од

недостаток на капацитет, ресурси и техничка експертиза. Историски потиснати на маргините, на граѓанските организации често им недостасуваат напредни вештини за аргументација и законодавна анализа потребни за да влијаат врз политиките или значајно да се вклучат во правните процеси. Ова е дополнително влошено со поширокиот национален дефицит на транспарентни механизми за јавна консултација. Иако неодамнешните бранови на граѓански активизам и изборот на независни еколошки активисти во општинските совети сигнализираат за зголемување на јавната свест, општото ниво на климатска писменост останува ниско. Поради тоа, граѓанските организации се соочуваат со критично тесно грло: како што нови организации влегуваат во еколошката сфера и коалициите се шират за да поттикнат долгорочно влијание, тие остануваат ограничени од кривки менаџерски вештини и неодржливо финансирање, што ги спречува целосно да се трансформираат од пасивни набљудувачи во моќни, обединети двигатели на нискојаглероден развој и трансформација.

Врз основа на проблемите идентификувани во анализата, програмата за грантови за граѓански организации (ГО) во Северна Македонија не треба само да финансира еколошки проекти, туку и систематски да го гради капацитетот на граѓанскиот сектор за да дејствува како отпорен партнер и чувар на јавниот интерес.

Стратешки цели на Програмата за грантови

1. **Подобрување на техничкиот капацитет за застапување политики и правно дејствување**
  - **Цел:** Да се опремаат граѓанските организации со вештини и знаења потребни за анализа, формулирање и застапување на солидни еколошки регулативи и усогласување со законодавството на ЕУ (конкретно Поглавје 27).
2. **Зајакнување на институционалниот надзор (watchdogging) и транспарентноста во управувањето со животната средина**
  - **Цел:** Повикување на одговорност на институциите на централната и локалната власт, обезбедувајќи транспарентност во процесите на донесување одлуки.
3. **Промовирање на зачувување на природата и управување со заштитените подрачја водено од заедницата**
  - **Цел:** Поддршка на локални акции насочени кон заштита на биодиверзитетот, обнова на екосистемите и застапување за соодветно зонирање, финансирање и управување со заштитените подрачја во земјата и подрачјата од мрежата Емералд/Натура 2000 (Emerald/Natura 2000).
4. **Вклучување на локалните заедници и актери во практични пилот-проекти**
  - **Цел:** Овозможување на ко-креирање и имплементација на практични решенија за горливите еколошки предизвици, со цел подобрување на животната средина, заштитена природа и декарбонизирани системи.
5. **Поттикнување на јавната свест, еколошката едукација и граѓанскиот активизам**

- **Цел:** Премостување на јазот помеѓу научните/ГО кругови и пошироката јавност преку подигање на климатската писменост, градење јавен отпор кон деградацијата на животната средина и поддршка на растечките граѓански движења.
- 6. Градење на организациска отпорност и управувачки вештини**
- **Цел:** Подобрување на внатрешното управување, финансиската одржливост и способностите за управување со проекти на ГО — особено организациите кои допрва влегуваат во оваа област — и зајакнување на оперативното управување на националната Климатска коалиција.

Максимален износ и времетраење на предлог-проектот

- Вкупниот износ на финансиски средства за грантови изнесува максимум **21.500.000 денари**.
- По грант, минималниот износ што ќе се додели е **1.200.000 денари**, а максималниот износ е **4.300.000 денари**.
- За проектите не е потребно ко-финансирање, но е добредојдено.
- Времетраењето на проектите треба да биде помеѓу **12 и 14 месеци**.

Критериуми за учество во програмата

Право на учество и добивање грант имаат граѓанските организации (ГО) кои ги исполнуваат следниве услови:

- Да се регистрирани во согласност со Законот за здруженија и фондации (Службен весник 52/10).
- Да се регистрирани најмалку (4) четири години пред објавувањето на овој повик.

Партнерства и вмрежување

Организациите се охрабруваат да воспостават соработка/партнерства со други локални организации, институции, професионални здруженија, граѓански иницијативи и локални движења (grassroots), како и со засегнати страни.

Во апликацијата за проектот, една организација има водечка улога и ја презема целата комуникација и обврски според потпишаниот договор за грант, а сите останати имаат партнерска улога.

Средствата од грантот се доделуваат во целост на водечката организација, која е целосно одговорна за проектните трошоци.

Принципи кои треба да се применат од страна на избраните грантисти

Од организациите кои ќе добијат грант се очекува да ги почитуваат следните политики и насоки за време на имплементацијата на проектот:

- Заштита и спречување на корупција и конфликт на интереси;
- Политика за приватност и заштита на личните податоци;
- Упатства за укажувачи (свиркачи).

Сите добитници на грантови се охрабруваат да ја формализираат имплементацијата на овие политики во рамките на нивните организации.

Процедура за аплицирање и селекција

Процесот на аплицирање се спроведува во две фази со сесии за планирање и консултации во секоја фаза.

Фаза I - Концепт на проект (Concept Note)

- **Концепт на проект:** Опишете ја теоријата на промена на предлог-проектот, таргетираните актери и вклучените партнери, методите на работа, посакуваното влијание и потребните ресурси (проценет буџет) на не повеќе од 3 А4 страници.
- **Капацитет на организацијата:** Наведете краток опис на мисијата, визијата, стратешкиот пристап и досегашните успеси на организацијата на не повеќе од 1 А4 страница.
- **Поднесување:** Се поднесува во електронска форма преку Формуларот за концепт на проект преку веб страницата на Еко-свест во делот Грантови.
- **Краен рок за поднесување на концепти:** 31 јули 2026 година.
- **Евалуација:** Еко-свест ги оценува концептите за компатибилност со Стратегијата и приоритетните области, обезбедувајќи насоки за подобрување.
- **Покана:** Доколку концептот е прифатен, апликантот добива покана доставена по електронски пат да поднесе целосен предлог-проект (Фаза II).

Задолжителна проектна документација во Фаза I

1. Концепт на проект со проценка на буџетот.
2. Копија од Тековна состојба не постара од 6 месеци (за водечката организација).
3. Копија од статутот на организацијата апликант.
4. Копија од завршниот годишен финансиски извештај за претходните 3 години.
5. Копија од годишниот наративен извештај на организацијата за претходната година.

Критериуми за прифаќање на концептите на проекти

- Јасно дефинирана теорија на промена и посакувано влијание на проектот
- Оригиналноста на идејата и нејзина остварливост
- Искуство на апликантот и предложените партнери
- Применет пристап и методи
- Буџет и ефикасност на ресурсите
- Големина на влијанието (импакт)

Фаза II – Целосен предлог-проект

Оваа фаза од процесот има силна компонента на градење на капацитетите. Избраните граѓански организации ќе работат заедно со Еко-свест за да ги дефинираат пристапите, стратегиите, и индикаторите. Клучен аспект на овој процес е дизајнирање на соодветно следење (мониторинг) и бележење на резултатите и влијанијата од секој проект и имплементација на управување со проекти базирано на резултати и адаптивно управување (Result Based and Adaptive Management).

- **Аплицирање:** Само организациите чиј Концепт на проект е избран ќе можат да развијат проектна апликација која потоа ќе ја поднесат на разгледување.
- **Поднесување:** Апликацијата се поднесува преку веб-страницата на Еко-свест: <https://ekosvest.com.mk> во делот Грантови.
- **Краен рок за Фаза II:** 30 септември 2026 година.

Задолжителна проектна документација во Фаза II

1. Предлог-проект со преглед на буџетот и план за трошоци.
2. Копии од договорите за вработување на клучниот проектен тим или Писма за намери и нивните кратки биографии (CV).
3. Сертификат/потврда за непостоење на основи за исклучување (кривични дела, професионална злоупотреба, неисполнети обврски за социјално осигурување/даночни обврски, измама, корупција итн.).
4. Договор за партнерство (доколку е применливо).

Табеларен приказ на крајните рокови на фазите во рамки на програмата

Активност	Краен рок (2026)	Статус / Фаза
Објава на грантовата програма	6 јуни	Почеток
Краен рок за доставување на концепти	31 јули	Фаза 1
Евалуација на концептите и доставување на покани до избраните организации	31 август	Фаза 1
Изработка на целосни проекти апликации	30 септември	Фаза 2
Одобрување на проектите и потпишување договори	30 октомври	Почеток на имплементација

Процес на селекција на целосни предлог-проекти

- **Административен преглед:** Проверка на усогласеноста на апликациите со критериумите на повикот и комплетноста на документацијата. Апликациите поднесени по крајниот рок или делумно пополнети нема да се разгледуваат.
- **Комисија за евалуација:** Интерна комисија од најмалку 3 члена ги оценува предлозите.
- **Евалуација:** Оценувачите ги оценуваат предлозите според критериумите, правилата и добрите практики на донаторот и даваат писмено образложение за доделените бодови.
- **Рангирање:** Се подготвува листа со рангирање на апликантите според освоените бодови и се испраќа до примарниот донатор.
- **Конечно одобрување:** Се добива конечно одобрување од примарниот донатор.
- **Информирање:** Сите апликанти ќе бидат информирани за резултатите.
- **Приговор и барање за појаснување:** Одбиените апликанти имаат 5 календарски дена да поднесат приговор или да побараат појаснување.
- **Длабинска анализа (Due Diligence):** Одбиените апликанти имаат право на жалба во рок од 5 календарски дена од денот на информирањето. Комисијата ќе ја анализира жалбата и ќе достави писмен одговор. Оваа одлука ќе биде конечна.
- **Договор за грант:** Се потпишува договор со организациите кои успешно ќе го поминат проверката. Еко-свест може да побара корекции на предлог-апликацијата како услов за потпишување на договорот. Доколку некоја организација не ја помине проверката, нејзиното место го зазема следната на ранг-листата.

Критериуми за прифаќање на апликациите

За да бидат земени предвид, апликациите треба да ги исполнуваат следните критериуми:

- Да бидат пополнети на македонски јазик користејќи македонска кодна страна.
- Да ги содржат сите придружни документи.
- Да бидат поднесени во рокот наведен во повикот.
- Побараната финансиска поддршка мора да биде во рамките на финансискиот опсег наведен во повикот.
- Периодот на имплементација мора да се совпаѓа со предложениот период наведен во повикот.
- Не смее да содржи активности од листата на неподдржани активности.
- Да биде поднесена од ГО регистрирана во РН Македонија најмалку 4 години пред крајниот рок за аплицирање.

Критериуми за евалуација на предлог-проекти (Важи за Фаза II)

Проектите од Фаза II кои ги исполнуваат основните критериуми ќе бидат оценети врз основа на следната табела. Максималниот број на бодови е 100. Минималниот праг за финансирање е 60 бодови, со минимум 20 бодови за Релевантност.

Комисијата за евалуација го задржува правото да не ги додели сите средства предвидени со програмата за грантови во случај да процени дека не се поднесени доволен број апликации кои ги исполнуваат критериумите и придонесуваат за целите на програмата наведени во овој повик.

Критериуми	Индикативен опис на критериумите	Бодови	Мин. бодови
Релевантност	<p>Колку е усогласен предлог-проектот со целите на повикот?</p> <p>Дали предлогот е поддржан со квалитетна анализа на потребите?</p> <p>Дали методологијата за имплементација на активностите е јасна, соодветна и изводлива?</p>	30	15
Искуство, управување со ресурси, синергии и партнерства	<p>Дали организацијата има докажано искуство во областа на приоритетот на програмата?</p> <p>Дали организацијата располага со соодветни човечки ресурси (експертиза, капацитети) за имплементација на проектот?</p> <p>Дали се обезбедени докази за партнерства (писма за поддршка, меморандуми, договори)?</p>	20	10
Активности и буџет	<p>Дали предложените активности директно придонесуваат за постигнување на целите?</p> <p>Дали буџетот е реален, детален, оправдан и заснован на пазарни цени?</p> <p>Дали има ефикасно користење на ресурсите за постигнување максимални резултати?</p> <p>Дали граѓаните ќе бидат вклучени во сите фази на проектот и како?</p>	20	10
Влијание, видливост, евалуација, одржливост	<p>Каква специфична промена или влијание ќе донесе проектот во општеството/локалната заедница?</p> <p>Дали постои јасна стратегија за видливост и комуникација на резултатите со целните групи?</p> <p>Како ќе се следат и оценуваат активностите и резултатите?</p> <p>Дали петте перспективи за проценка на Сида (Sida) се проценети и интегрирани во проектот (доколку е соодветно)?</p> <p>Дали постои план за одржливост на резултатите по завршувањето на проектот?</p> <p>Дали проектот овозможува нови иницијативи?</p>	30	15
Вкупно бодови		100	60

Прифатливи трошоци

- Финансиски надоместок за лица кои го имплементираат проектот.
- Директни трошоци поврзани со реализација на грантот.
- Ревизија на проектот.
- Дел од канцелариските трошоци (струја, вода, греење, комуникации) пропорционално со ангажманот на проектниот персонал.

Неприфатливи трошоци

- Долгови и трошоци кои произлегуваат од сервисирање на долг (камати).
- Провизии за загуби или можни идни обврски.
- Трошоци финансирани од друга финансиска поддршка.
- Купување на земјиште или имот.
- Казни, финансиски санкции и трошоци од судски спорови.
- Амортизација на трошоци.
- Купување возила.
- Царински и увозни давачки.
- Кредитирање на трети лица.
- Плати за персоналот во државната администрација и носителите на јавни функции.
- Трошоци за алкохолни пијалаци.

Електронски систем за грантови

Еко-свест користи електронски систем за објавување повици, поднесување предлог-проекти. Аплицирањето за концепти и предлог-проекти се врши преку овој систем, достапен на веб-страницата на Еко-свест: <https://ekosvest.com.mk>.

Прашања и информации

Сите прашања може да се упатат преку веб-страницата како коментари на самата објава на повикот. Одговорите ќе бидат јавно достапни под коментарите на веб-страницата: <https://ekosvest.com.mk>.